

10.3.4. İslam dini ve sosyal değişim arasında ilişki kurar.

1. Hz. Peygamber, karşılaşılan yeni durumlarda Kur'an ve sünnetten hareketle aklın kullanılmasını önermiştir. Allah Resulü, Muaz b. Cebel'e (r.a.) görevi esnasında karşılaştığı sorunları Kur'an ve sünnette bulamadığı zaman nasıl hareket edeceğini sorduğunda O, kendi reyile içtihat edeceğini söylemiş ve Peygamberimiz aldığı bu cevaptan memnun olmuştur. (bk. Tirmizî, Ahkâm, 3.) Kur'an ve sünnetle kesin olarak bilinen konular dinin esaslarını oluşturmaktadır. Her Müslümanın bilmesi ve kabul etmesi gereken hususlar dinin sabiteleridir. Dinin sabiteleri değişmez. İnanç ve ibadet hususlarında içtihat olmaz.

Bu parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşamaz?

- A) Dinin esasları Kur'an ve sünnette kesin olarak bildirilmiştir.
- B) İnanç ve ibadet konularında kişisel görüş ortaya konulmayacağı söylenmiştir.
- C) Dinin sabit olan yani değişmeyen kurallarını her bir Müslümanın kabul etmesi ifade edilmiştir.
- D) Aklın kullanılması işaretlerle ön plana çıkartılmıştır.
- E) Bir konu hakkında öncelikle kişisel reye başvurulması içtihat edinilmesi vurgulanmıştır.
2. Sosyal değişimler neticesinde toplumun aldığı yeni şekil, İslam'ın temel prensiplerine uygunluk arz ediyorsa tasvip edilir. Yaşanan değişimler Kur'an-ı Kerim ile sünnetle ortaya konulan ve zarurat-ı diniye olarak ifade edilen dinin değişmeyen sabit ilkelere aykırı olmamalıdır.

Bu parçanın bahsettiği konu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumun aldığı yeni şekiller her zaman İslam dinince uygun görülmüştür.
- B) Zarurat-ı diniye İslam dininin sabit ilkelerini ve değişen konularını ifade etmektedir.
- C) Sosyal değişimler dinin temel kaynaklarına ve ilkelerine aykırı olmadığı sürece onaylanır.
- D) Dinin değişmeyen ilkeleri sosyal değişimlerle değişikliğe uğrayabilmektedir.
- E) Sosyal değişimler zarurat-ı diniye etkisiyle sabit bırakılmıştır.

3. İslam'ın temel kaynağı Kur'an-ı Kerim ve sahih hadisler dünyadaki olayların tümünü ele alsaydı kütüphaneler dolusu kutsal metinler oluşurdu. Bu durumda bunları ne yazmak ne de ezberlemek mümkün olurdu. Kur'an-ı Kerim'de sosyal hayatla ilgili genel ilkeler verilmiştir. Bu genel ilkeler zaman ve çevre faktörlerine göre içtihat mekanizması kullanılarak yeni şartlara uyum sağlanmıştır. İchtihat her zaman ve her yerde dinin hayat ile bağlantısını oluşturan ve pratiğe yansımaları sağlayan faaliyetlerdir.

Bu parçanın bahsettiği temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sosyal hayatı ilgilendiren konular sadece sahih hadisler içerisinde yer almaktadır.
- B) Kur'an-ı Kerim ve sahih hadisler genel ilkeleriyle günümüze ışık tutmaktadır.
- C) İslam'ın temel kaynaklarında dünyadaki olan ve olması muhtemel tüm konulara değinilmiştir.
- D) Sahih hadislerde öznel konular yer aldığı için temel kaynak olarak değerlendirilmemiştir.
- E) İchtihatta sosyal hayatı ilgilendiren genel ilkelere yer vermiş ve çevre şartları göz ardı edilmiştir.

4. Sosyal değişim, maddi ve manevi dengeler ile fert ve cemiyet menfaatleri denk bir şekilde bir arada tutulduğu takdirde ideal bir şekilde gerçekleşebilir. Her türlü aşırıktan uzak, dengeli toplum olma özelliği hem sosyolojinin ideal toplumlar için ön gördüğü bir gereklilik hem de Kur'an-ı Kerim'de Allah'ın İslam toplumu için belirttiği bir vasıftır: "Böylece insanlara şahit ve örnek olmanız için sizi orta (vasat) bir ümmet kıldık..." (Bakara suresi, 143. ayet)

Bu parçanın üzerinde durduğu konu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Uç noktalardan uzak olarak orta yol üzere bir toplum olunması
- B) Menfaatleri göz önüne getirerek her şeyden pay çıkarılması
- C) Maddi ve manevi dengeleri gözeterek çıkar üzere birleşilmesi
- D) Dengeli bir toplum için hayatın aşırılıklarla beraber yaşanması
- E) Sosyolojinin ön gördüğü toplumun savurgan bir hayata sahip olması

- Öğretmenlerimiz öğrencileri ile paylaşabilir.
- Sadece öğretmen ve öğrencilerin ücretsiz kullanımına sunulmaktadır.
- Herhangi bir site ya da kitapta yayınlanmasına (isim belirtilse dahi) izin verilmemektedir.
- Bu dokümanın tüm yayın hakları mikailokumus.com'a aittir.

5. İslam kolaylık dinidir. Bu özelliği sayesinde her zamana ve her mekâna hitap edebilmektedir. Kişiler bir takım ibadetleri yerine getirmekle yükümlü tutulurken hayatın gerçekleri göz ardı edilmemiş; her özel durum için alternatif sunularak dinin işlevselliği korunmuştur. Zaruri hâllerde İslam, hayatın kolaylaşması yönünde ruhsatlar vermiştir. Mesela suyun olmadığı yerde teyemmüm abdesti alınır. Ayakların yıkanmasında zorluk olan durumlarda, mestler üzerine mesh ve yaralarda sargının üzerine mesh edilir. Zaruret durumlarında özel hükümler konulmuştur. Örneğin açlıktan ölmek üzere olan kişinin, başka imkânı yoksa aslen haram olan domuz etini ölmeyecek kadar yemesinde sakınca yoktur.

Aşağıdaki ayetlerden hangisi bu parçaya örnek olarak gösterilemez?

A) "...Artık içinizden kim bu aya yetişirse onu oruçlu geçirin. Kim de hasta veya yolcu olursa, başka günlerden sayısınca tutar. Allah sizin için kolaylık istiyor, güçlük çekmenizi istemiyor..." (Bakara suresi, 185. ayet)

B) "...Bu hallerde su bulamadığınız takdirde temiz bir toprağa yönelin (teyemmüm edin), yüzünüzü ve ellerinizi onunla meshedin. Allah size herhangi bir güçlük çıkarmak istemez..." (Mâide suresi, 6. ayet)

C) "...Allah'tan başkası adına kesilmiş bir hayvandan başka, yiyecek kimse için yasaklanmış bir şey bulamıyorum. Ama biri zanda kalırsa, haksızlığa sapsadıkça, sınırı aşmadıkça (yiyebilir). Çünkü Rabbin bağışlayan ve esirgeyendir." (En'âm suresi, 145. ayet)

D) "İman edip dünya ve ahiret için yararlı işler yapanlara gelince -ki hiç kimseye gücünün üstünde bir vazife yüklemeyiz- işte onlar cennetliklerdir..." (Arâf suresi, 42. ayet)

E) "Sizi kulaklar, gözler ve akıllarla donatan O'dur. Ne de az şükrediyorsunuz! Sizi yeryüzünde yaratıp yayan da O'dur. Nihayet O'nun huzurunda toplanacaksınız." (Mü'minûn suresi, 78-79. ayetler)

6. Müspet değişim hususunda peygamberler insanlık için en mükemmel örneklerdir. İnsanları fiilen ve zorlayarak değiştirmeye çalışmayan peygamberler, güzel yaşayışlarıyla toplumlara örnek olmuşlardır. Yaşadığı toplumda daha önceki peygamberlerin getirmiş olduğu mesajların bozulmuş olanlarını ıslah eden Hz. Peygamber bozulmamış olanlardan tevhit inancıyla bağdaşanları almakta bir sakınca görmemiştir. Bu bağlamda sosyal değişimler sonucunda toplumun aldığı yeni şekil, İslam'ın temel prensiplerine uygunluk gösteriyorsa kabul edilir. Yaşanan değişimler Kur'an ve sünnetle ortaya konulan dinin değişmeyen sabit ilkelerine aykırı olmamalıdır.

Bu parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Değişimin sadece din temelli olması gerektiğine
- B) Değişimin evrensel bir boyuta ulaşmış olması gerektiğine
- C) Değişimin toplumca kabul görmüş olması gerektiğine
- D) Değişimin dinin prensipleriyle çelişmiyor olması gerektiğine
- E) Değişimin farklı dinlerce onaylanıyor olması gerektiğine